

Verslag werkbezoek buitenland

Datum	23, 24,25 en 26 april 2007
Locatie	Zuid-Moravië
Thema	Samenwerking Utrecht – Zuid-Moravië in 2007
Deelnemers provincie Utrecht	Jolanda Terpstra (coördinator partnerschap) Nienke Grimmus (sectorhoofd cultuur) Alfons Vernooij (senior beleidsmedewerker cultureel erfgoed) Roland Blijdenstijn (beleidsmedewerker cultureel erfgoed) Inge Huisinga (beleidsmedewerker cultureel erfgoed)
Deelnemers extern NL	-
Deelnemers buitenland	Dhr Crha (Directeur Zuid-Moravië) Dhr Absolon (Hoofd internationale zaken) Mevr Noskova (coördinator partnerschap) Dhr Drobny (Hoofd cultuur) Dhr. Pleva (lid Tjechisch parlement) Dhr. Kroupa (hoofd nationale monumentenzorg) Dhr. Letocha (gedeputeerde voor cultuur) Verschillende medewerkers van afdeling cultuur. Verschillende vertegenwoordigers van gemeenten, musea, kastelen, kerken en kloosters.

Context	In oktober 2006 is een grote delegatie uit Zuid-Moravië naar Utrecht gekomen om een nieuwe samenwerkingsovereenkomst te sluiten. Tijdens de oktober ontmoeting zijn op verschillende terreinen afspraken gemaakt, die verdere concretisering nodig hadden. Op 27 en 28 november 2006 heeft er een voorbereidingsontmoeting in Zuid-Moravië plaatsgevonden voor het opstellen van een programma ten behoeve van een kennisuitwisseling op het gebied van cultureel erfgoed.
Doel	Het doel van ons bezoek op 23-26 april 2007 was een nadere kennisuitwisseling op het gebied van cultureel erfgoed, waarbij hun werkterrein in diverse facetten werd gepresenteerd. Accent lag op de rol en taken van de regionale overheid, de communicatie met de burger en hun beschermings- en restauratieproblematiek.

**Korte
beschrijving
programma**

De vijf Utrechtse deelnemers kregen een zeer vol en gevarieerd programma voorgeschoteld met diverse bezoeken, presentaties en uitwisselingsmomenten, waarbij kosten nog moeite werden gespaard ons ter wille te zijn.

23 april: Officieel ontvangen in hun historisch kantoor te Brno door een uitgebreide delegatie. Lezingen over monumentenzorg in Tsjechie door het hoofd van het Nationale Instituut (Petr Kroupa), de bescherming van erfgoed en de rol van de staat door een parlementslid (Petr Pleva), de positie van de regio's tussen staat en eigenaars betreffende erfgoedbescherming door hoofd cultuur (Tomas Drobny) en een presentatie van GIS (registratie monumenten) door een medewerker van de regio (Rostislav Smuk).

Korte rondleiding door de stad en presentatie (Eva Stankova) over industrieel erfgoed in Brno met bezoek aan de Vankovka site, waar een metaalfabriek deels is behouden door herbestemming tot galerie en integratie in een winkelcentrum.

24 april: Ontvangst op kasteel Boskovice, uitleg van burgemeester Jaromira Vitkova over de rol, bijdragen en inspanningen van de lokale overheid in bescherming van monumenten, gevolgd door een discussie met kasteel eigenaar Dominik Bozek hoe hij als nazaat (uit Canada) zijn familiebezit na 40 jaar communistisch regiem aantrof, restaureerde en exploiteerde. Rondleiding kasteel en beschermd stadsdeel met bezoek aan Joodse wijk en synagoge (geen joodse bewoners meer).

's Middags bezoek aan buitenplaats van Prostejova met vergelijkbare problematiek: teruggave huis na 1989 aan naar Duitsland uitgeweken eigenaar Richard Belcredi (nu 81 jaar), meubilair verdwenen, pal naast huis een landbouwkolchase, volledig uitgewoond, maar wel alles nog authentiek; eigenaar en burgemeester werken aan eerste herstel (nieuw woonblok langs oprijlaan). 's Avonds klassiek concert in een klein neoclassicistisch theater in Brno en nadien in de kroeg lang met Tomas Drobny doorgepraat.

25 april: Ontvangst, rondleiding en discussie in het Benediktijner klooster van Rajhrad, een groot 17^e eeuwse complex met bijzondere bibliotheek, barokkerk en vijf monniken, volop in restauratie maar nog een lange weg te gaan.

Exploitatieproblematiek: eenvoudig museum, tijdelijke exposities, weinig toeristen, nauwelijks commercieel.

Bezoek aan het vredesmonument te Austerlitz met rondleiding door het museum (professionele permanente opstelling met 3D-technieken, nieuwe uitbreiding, 31.000 bezoekers) en discussie met Antonin Recek, directeur van de musea rond Brno: regio betaalt tot 85% van de kosten (exploitatie en investering) en hecht groot belang aan het Austerlitz van 1805 maar vooral ook aan de geschiedenis van de regio daarna. 's Middags ontvangst door burgemeester Jiri Dolezal en gemeentesecretaris van Slavkov in het stadhuis, gevolgd door bezoek aan het kasteel (en park) dat als museum is ingericht en waar Napoleon de vrede heeft opgelegd. Uitgebreide discussie met o.a. directeur Jana Oma over collectie, financiering, exploitatie etc. Vertrek Nienke en Alfons ivm verplichtingen in Utrecht.

26 april: Op de route naar de historische stad Mikulov nabij de Oostenrijkse grens uitstapje op verzoek naar een verdedigingslinie uit 1939 (mitrailleurstelling), waar men nog geheel geen aandacht voor heeft.

Rondleiding door kasteel Mikulov en discussie met de directeur van het museum Petr Kubin en met vertegenwoordigers van vrijwilligerorganisaties. Vervolgens ontvangst door de burgemeester Rostislav Kostial en rondleiding door de kerk van de familie Driettrichstein.

Als afsluiting een lunch met o.a. de gedeputeerde voor cultuur Jan Letocha en een discussie met hem over de rol van de regionale overheid met betrekking tot het culturele erfgoed. Om 14.00 uur vertrek naar Wenen.

Resultaten

Deze eerste kennismaking en uitwisseling op het gebied van het culturele erfgoed is door Zuid Moravie zeer goed en met grote inzet georganiseerd en we hebben een eerste inzicht gekregen in hun problematiek. De regio hecht groot belang aan erfgoed als uitdrukking van hun identiteit. Historisch besef en kennis is groter dan bij ons. Veertig jaar communistisch regiem is nog overal tastbaar (Russische oorlogsmonumenten blijven hier gewoon staan) en bepalend voor de verschillen met onze situatie, ook en vooral op erfgoedgebied.

Enkele punten die ons zijn bijgebleven:

- Stad Brno is ‘booming’ maar het platteland is nog weinig ontwikkeld: beperkt toerisme, slechte infrastructuur, wat doodgerestaureerde historische kernen, grote restauratie-achterstand bij monumentale complexen als kerken en landhuizen, vervallen maar wel authentiek!;
- De jonge regionale overheid (2001) –i.t.t. onze provincie als oudste bestuursorgaan- zoekt nog haar positie t.o.v. de staat: restauratieprogramma’s zijn centraal opgezet, en er is nog veel staatseigendom: er zijn wel gedelegeerde taken en bevoegdheden maar niet duidelijk is geworden wat nu precies hun eigen beleid is;
- Door jarenlange wantrouwen naar de overheid (staat wist alles!) heeft men een groot draagvlakprobleem; aan communicatie en informatie naar de burger is men nog nauwelijks toe; digitale registratie van monumenten in GIS is in beginfase (start in 2004), wel ambitie voor internet-ontsluiting;
- Bescherming is op staatsniveau en in mindere mate op lokaal niveau (vooral historisch straatmeubilair); aantal beschermde monumenten (5068) wil men terugdringen door nadere selectie in twee gradaties;
- Exploitatie van erfgoed is moeizamer dan bij ons door minder kapitaalkrachtige eigenaren, minder prive-initiatief, bureaucratie rond restitutie van bezittingen, start beschermingsbeleid met weinig oog voor noodzakelijke aanpassing bij herbestemming en veel staatseigendom (museale functies);
- Regionaal bestuur heeft zes musea in eigendom en beheer. Regio neemt dus zelf grote en directe verantwoordelijkheid voor bijvoorbeeld het bezoekerscentrum bij Austerlitz, dit itt de situatie in Utrecht;
- Ambtelijke hiërarchie veel sterker: we hadden alleen contact met hoofden en maakten geen kennis met de medewerkers van hun afdeling cultuur; opvallend was verder dat er een nieuwe generatie jonge, inhoudelijk goed onderlegde mensen leiding hadden bij musea en overheid;

Vervolg

Voorjaar 2008 zullen wij een tweede uitwisselingsbezoek aangaande ons beleid op het gebied van cultureel erfgoed verzorgen voor een delegatie uit Zuid Moravië. Behalve een bestending van dit eerste contact willen wij dan thema’s definiëren voor een nadere kennisuitwisseling cq mogelijke activiteiten.
